

jednotlivých typů služeb péče o ohrožené děti

Více než rok od nabytí účinnosti novely zákona o sociálně-právní ochraně dětí, která přinesla zásadní změny do systému péče o ohrožené děti, je vhodnou příležitostí pro aktualizaci ekonomických dat a revizi údajů o nákladovosti jednotlivých typů služeb.

Změna zákona sledovala několik cílů: Vytvoření podmínek pro systematickou sociální práci s rodinami, zvýšení podpory náhradní rodinné péče (resp. vytvoření plnohodnotné alternativy k umístění dětí do ústavní péče) a stanovení pravidel pro činnost služeb v oblasti sociálně-právní ochrany (tzv. „pověřených osob“).

Všechny tyto změny mají i ekonomické dopady. Některé z nich jsou výslovně obtížnější, resp. projevují se až v dlouhodobém horizontu. Je úkolem studií, které se zabývají problematikou této oblasti, zhodnotit společenský přínos jedince, jemuž je zajištěn vývoj v přirozeném prostředí rodiny oproti dítěti, které je vystaveno dopadům institucionální péče. V současné době jsou k dispozici desítky vědeckých prací zkoumajících otázky vývojové psychologie či srovnávací studie zaměřené na výskyt sociálně-patologických jevů. Zevrubná studie zkoumající ekonomický aspekt těchto jevů k dispozici v českém prostředí není. Tento článek se proto zaměřuje na faktory, které lze sledovat z perspektivy uplynulého roku, resp. několika let předcházejících.

Náklady na náhradní péči

Náklady veřejných rozpočtů na jednotlivé typy náhradní péče o dítě lze (použijeme-li jako základní jednotku průměrné měsíční náklady na jedno dítě) vypočítat s přesností v řádech jednotek tisíců Kč. Je přitom nutno zdůraznit, že jde o náklady minimální. Neexistuje jednotný systém vykazování výkonů ani evidence výdajů, které jsou v systému péče o ohrožené děti realizovány. Rozbor se proto zaměřuje na opakované systémové finanční transfery. Formou různých grantových a dotačních programů, jednorázových darů a podpor jsou z veřejných zdrojů vynakládány další prostředky.

Co se týče sledování výkonů, např. u školských a zdravotnických zařízení jsou evidovány skutečné dny pobytu, resp. ošetřovací dny. Dotace jsou však poskytovány na celkovou kapacitu ústavu bez ohledu

na obsazenost, případně na organizaci jako celek. Oproti tomu zařízením pro děti vyžadující okamžitou pomoc jsou při nepřítomnosti dítěte delší než dva dny státní příspěvky kráceny. Tyto podrobnosti však přesahují rozsah tohoto článku.¹ Dostupné „systémové“ údaje k vytvoření rámcového obrazu o nákladovosti služeb a jejich vzájemnému porovnání postačují. U všech typů služeb se vychází z průměrného počtu dětí, které byly v daném roce v péči. Počty dětí v jednotlivých typech služeb či péče se v průběhu roku liší a vyvíjejí, pokud bychom použili stav k určitému datu, mohl by dojít k významnému zkresení.²

Náklady na pěstounskou péči a zařízení v sociální oblasti

Z pohledu výdajů veřejných rozpočtů se změny účinné od 1. ledna 2013 nejmarkantněji projeví v oblasti náhradní rodinné péče, zejména péče pěstounské a poručnické. Během jediného roku se počet pěstounských (poručnických) rodin v České republice zvýšil z 8900 na 9800, tedy o více než 10 %. Díky tomu se podařilo zajistit péči v rodinném prostředí o téměř 12 % více dětem než v roce 2012 (11 350 dětí v pěstounské péči na konci roku 2012 oproti 12 700 dětem v závěru roku 2013). Podařilo se rozšířit i počet rodin poskytujících krátkodobou (krizovou) pomoc dětem ve formě pěstounské péče na přechodnou dobu. Zatímco na počátku roku 2012 bylo v celé České republice pouhých sedm rodin zajišťujících tuto potřebnou službu, v současné době je jich k dispozici 115. V roce 2013 prošlo pěstounskou péčí na přechodnou dobu 234 dětí. V předchozích letech by většina z těchto dětí skončila v kojeneckých ústavech či dětských domovech.

Rozvoj pěstounské péče spolu s navýšením odměny pěstouna a určitou valorizací dalších dávek pěstounské péče se promítl i do výdajů státního rozpočtu. V roce 2012 činily celkové výdaje státního rozpočtu na pěstounskou péči 1 241 tis. Kč. V roce 2013 šlo již o 1 951 tis. Kč, tedy o více než 57 %. Do konce roku 2012 se systémová podpora náhradních rodičů omezovala na dávky pěstounské péče. Od počátku roku 2013 získali pěstouni nárok na další doprovodné a odborné služby, jejichž fungování je zajištěno státním příspěvkem na výkon pěstounské péče. Ten je vyplácen obcím, krajům a dalším pověřeným organizacím, které s pěstouny uzavírají obligatorní dohodu o výkonu pěstounské péče.

Státní příspěvek je vázán na uzavřenou dohodu a činí 48 000 Kč ročně. Vzhledem k tomu, že rok 2013 znamenal určité přechodové období pro uzavírání dohod (nejzazším termínem byl 30. červen), nedošlo

Tabulka č. 1 Struktura výdajů ze státního rozpočtu na podporu pěstounské péče v roce 2013

Typ transferu	Výdaje v Kč	Meziroční index
Příspěvek na úhradu potřeb dítěte	800 000 000	1,25
Odměna pěstouna	1 130 000 000	2,01
Příspěvek na zakoupení vozidla	38 000 000	1,31
Příspěvek při převzetí dítěte	16 500 000	8,1
Příspěvek při ukončení pěstounské péče	6 000 000	V roce 2012 neexistoval
Státní příspěvek na výkon pěstounské péče	270 000 000	V roce 2012 neexistoval
CELKEM	2 260 500 000	1,82

¹ V tabulce nákladů školských zařízení je pro ilustraci uvedeno, jak se tyto zpřesněné údaje promítají do výsledku výpočtu nákladů na jedno dítě.

² Např. počet dětí v pěstounské péči se za jediný rok zvýšil téměř o jeden a půl tisíce. Pokud by ve výpočtu použit stav ke konci roku, průměrné náklady na jedno dítě by vycházely výrazně nižší než při zohlednění průběžného stavu v celém roce.

Tabulka č. 2: Průměrné neinvestiční náklady ve školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy v roce 2013

Typ zařízení	Rozpočet MŠMT 2013	Kapacita	Počet dětí školní rok 2012/2013	Skutečný pobyt dětí (dny)	Děti na útěku (dny)	Obsazenost %	Obsazenost bez dětí na útěku %	Náklady na lůžko	Náklady na dítě/ měsíc		
									Evidenční pobyt	Skutečný pobyt	Při zohlednění úteků
Dětské domovy	1 156 143 000	5 086	4 442	1 435 734	12 366	77,3	76,7	18 943	21 689	24 480	24 692
Dětské domovy se školou	324 688 000	1 070	713	272 317	22 801	69,7	63,9	25 287	37 949	36 246	39 559
Výchovné ústavy	768 458 000	1 311	1 269	383 053	85 278	80,1	62,2	48 847	50 463	60 986	78 465
Diagnostické ústavy	513 228 000	576	517	162 642	747	77,4	77,0	74 251	82 725	95 929	96 372
CELKEM	2 762 157 000	8 043	6 941	2 253 746	121 192	76,7	72,6	28 618	33 162	37 358	39 376

prozatím k „plnému“ čerpání státního příspěvku. Výdaje na tento nový finanční transfer proto činily 270 mil. Kč. **Celkové systémové náklady na pěstounskou péči v roce 2013 představují 2,26 mld. Kč** (podrobná struktura výdajů – viz tabulka 1). Stát sice na straně příjmů získává od rodičů dětí výživné, ale vzhledem k tomu, že nejsou k dispozici souhrnná data o výši tohoto výživného a úspěšnosti (či neúspěšnosti) jeho vymáhání, nejsou celkové náklady státu ve výpočtu o tyto příjmy kráceny.

Vyčíslení nákladů

Průměrný počet dětí v tomto typu náhradní rodinné péče činil v průběhu roku 2013 12 376 dětí.³ **Měsíční náklady státu na jedno dítě v pěstounské péči tedy činily 15 220 Kč** (182 651 Kč ročně). I přes výrazné meziroční navýšení je pěstounská péče nejen z hlediska dopadu na dítě, ale i ekonomiky nejvýhodnějším typem péče o dítě, které je nuceno opustit svou vlastní rodinu. **Dražší jsou i tzv. zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc (ZDVOP)**, kde stát přispívá každý měsíc částkou 22 800 Kč na jedno dítě. Největším provozovatelem těchto zařízení je Fond ohrožených dětí (tzv. Klokánky) s 50 % podílem v tomto segmentu pobytových služeb pro děti. Celkové výdaje státního rozpočtu na tento typ služeb činí 300 mil. Kč, jejich celková kapacita je 1250 lůžek (s průměrnou obsazeností v počtu 1170 dětí).

³ Vypočteno na základě počtu vyplacených dávek „příspěvek na úhradu potřeb dítěte“, na niž má nárok každé dítě umístěné do pěstounské nebo osobní poručenské péče. Během roku se počet dávek pohyboval v rozmezí od 11 358 (na počátku roku) po 12 926 dávek (v září 2013).

Tabulka 3:

Náklady kojeneckých ústavů v roce 2013
(příspěvky zřizovatelů a státního rozpočtu)

Zřizovatel	Příspěvek v Kč
Jihočeský kraj	4 500 000
Jihomoravský kraj	52 532 000
Karlovarský kraj	24 300 000
Královéhradecký kraj	43 169 000*
Moravskoslezský kraj	44 110 000
Olomoucký kraj	51 559 000
Pardubický kraj	43 900 000
Plzeňský kraj	15 186 000
Středočeský kraj	80 000 000
Ústecký kraj	64 576 000
Vysočina	27 544 000
Zlínský kraj	24 720 000
Ostatní zřizovatelé (statutární města, Ministerstvo zdravotnictví)	213 389 000
Příspěvek pro zřizovatele zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc	112 500 000
CELKEM	801 985 000

* Celkový příspěvek pro organizaci Sdružení ozdraven a dětských léčeben (do výpočtu nákladů na dítě je zahrnuto pouze 40 % celkového příspěvku).

Objektivní výpočet nákladů komplikuje skutečnost, že téměř celá zbývající polovina zařízení funguje jako „přidružená výroba“ kojeneckých ústavů a dětských domovů, přičemž u řady z nich dochází k přímému překrytí kapacity ústavu a ZDVOP (tyto náklady jsou zohledněny v části týkající se zdravotnických zařízení). Vzhledem ke zmíněnému krácení v době nepřítomnosti dítěte činí **průměrný státní příspěvek na dítě ve ZDVOP 22 075 Kč** (toto krácení je však u provozovatelů registrovaných jako poskytovatelé sociálních služeb kompenzováno dotací na výkon této služby). Pozornému čtenáři neuniklo, že v této části rozboru **chybí vyčíslení nákladů na děti umístěné v domovech pro osoby se zdravotním postižením**. Těchto dětí je cca 700 z celkových 9 000 klientů domovů.⁴ Pokud bychom vzali za výchozí údaje stejně jako u ostatních služeb pouze dotace ze státního rozpočtu, dojdeme k výsledku, že finanční podpora státu se pohybuje pouze v řádech tisíců Kč měsíčně. Pobyt v domovech je však ze strany klientů hrazen příspěvkem na péči, tedy státní dávkou, jejímž příjemcem jsou v případě klientů umístěných v pobytových službách přímo tato zařízení. Další zdroje plynou z veřejného zdravotního pojištění. Starší studie hovoří o **nákladech na dítě umístěné v domově pro osoby se zdravotním postižením kolem 30 000 Kč měsíčně**, financování tohoto typu služeb však bude předmětem některého z dalších příspěvků.

Náklady ústavních zařízení ve školské oblasti

U školských zařízení je evidentní výrazný rozdíl mezi vykazovanou kapacitou (která je ovšem právě tím kritériem, podle něhož jsou finanční prostředky ze státního rozpočtu poskytovány) a skutečnou obsazeností zařízení. **Počet dětí umístěných do školských zařízení**

⁴ I v odborné literatuře se setkáváme s tvrzením, že v těchto ústavech v sociální oblasti se nalézá 9 000 dětí, jde však o celkový počet klientů, přičemž naprostá většina z nich je zletilých.

Tabulka 4:

Srovnání neinvestičních nákladů státního rozpočtu na jednotlivé typy péče o ohrožené děti
(v Kč měsíčně)

Sociální práce s rodinou (terénní, ambulantní)	3 500
Náhradní rodinná péče (pěstounská, poručenská)	15 220
Ústavní zařízení celkem	34 722
Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc	22 075
Dětské domovy	24 480
Dětské domovy se školou	36 246
Kojenecké ústavy	46 667
Výchovné ústavy	60 986
Diagnostické ústavy	95 929

ní ústavní péče trvale klesá, systémové změny však na tento trend reagují nedostatečně nebo s výrazným zpožděním. To se projevuje na vzrůstajících průměrných nákladech na péči. Kromě této diference jsou, zejména ve výchovných ústavech, významným faktorem ovlivňujícím skutečnou obsazenost ústavů také časté úteky dětí (viz tabulka 2). V celkovém srovnání však tento faktor není zohledňován, protože se vychází z předpokladu, že i u dítěte na dlouhodobém útěku, jemuž je nařízena ústavní nebo ochranná výchova, je nutno počítat s eventualitou jeho návratu do zařízení.

Průměrné měsíční náklady na dítě ve školských zařízeních činí měsíčně 37 358 Kč. Krajským a soukromým zařízením (dětským domovům) je poskytováno 24 480 Kč na dítě měsíčně, u státních zařízení činí náklady 36 246 Kč měsíčně v případě dětských domovů se školou, 60 986 Kč u výchovných ústavů (započteme-li dobu na útěcích, jde o 78 465 Kč měsíčně) a stěží uvěřitelných 95 929 Kč (!) měsíčně u dítěte umístěného v diagnostickém ústavu. **Právě zde je možno nalézt zdroje pro tolik potřebnou terénní depistážní a diagnostickou práci, zvláště, když nový občanský zákoník a novela zákona o výkonu ústavních a ochranné výchovy zásadně mění roli diagnostických ústavů v systému.** Do konkrétních zařízení bude děti napříště umisťovat soud, diagnostika pak bude probíhat již přímo v dětském domově. Děti se tak vyhnou změně prostředí několika ústavů.

Náklady ústavních zařízení ve zdravotnické oblasti

Zatímco školská zařízení se zaměřují na děti věku od 3 do 18 let, péče o nejmenší děti je svěřena pobytovým službám ve zdravotnické oblasti, tzv. kojeneckým ústavům (dle nové právní terminologie „dětské domovy pro děti do 3 let věku“)⁵. Na počátku roku 2013 (resp. k poslednímu dni roku 2012) bylo v **kojeneckých ústavech umístěno 1397 dětí**, ve stejném období o rok dříve 1425 dětí. Průměrný počet dětí v kojeneckých ústavech se tedy pohybuje kolem 1 400.

Kojenecké ústavy jsou financovány zejména příspěvky jejich zřizovatelů. Přestože jde z hlediska sektorového zařazení o zdravotnická zařízení, na úhradu zdravotní (charakterem spíše ošetřovatelské) péče se zdravotní pojišťovny nepodílí. **Zřizovatelé naprosté většiny kojeneckých ústavů jsou kraje**, jeden ústav je součástí státní Thomayerovy nemocnice a 5 ústavů zřizují statutární města (Pra-

⁵ Toto sektorové rozdělení, které v současné době nemá věcné opodstatnění, je i v rámci postkomunistických zemí ojedinělým reliktem. Vede mj. k nesmyslnému rozdělování sourozenců, střídání prostředí a kompetenčním sporům, zejména, kdy je třeba zajistit péči o dítě s kombinovanými potřebami.

- nová výzva pro meziobecní spolupráci

Základní a nejčastější formou meziobecní spolupráce jsou dobrovolné svazky obcí. Tento pojem byl legislativně zakotven v roce 1992 novelou zákona o obcích. Vývoj počtu svazků obcí reagoval na měnící se vnitřní potřeby obcí a vnější rozvojové impulzy.

Po počátečním boomeru, kdy např. v roce 1994 fungovalo dle evidence Ministerstva financí cca 700 svazků, došlo do roku 1999 k jejich poklesu na méně než 300. Zanikaly zejména svazky, které během několika let dosáhly konkrétních cílů, kvůli nimž vznikly (vybudování nějakého typu infrastruktury, která následně přešla pod správu specializovaných firem a svazek již nebyl třeba, typicky např. plyno-fikace).

Meziobecní spolupráce jako odraz trendů regionálního rozvoje

Konec 90. let přinesl nové impulzy v souvislosti s přípravou na vstup do EU a možnostmi čerpat prostředky z předvstupních fondů. Samosprávné kraje po svém vzniku většinou braly svazky obcí jako důležité aktéry rozvoje a různým způsobem je podporovaly. **Počet svazků obcí se tak po roce 2005 přiblížil k 800.**

V souvislosti se statistickými čísly o počtu dobrovolných svazků obcí je třeba rozlišovat „komplexní rozvojové svazky obcí“ a „účelové (monotematické) svazky obcí“. První uvedené jsou obvykle označovány jako mikroregiony a fungují ve spádových územích s celou řadou funkčních vazeb. Účelové svazky obcí se nejčastěji orientují na technické záležitosti a budují např. splaškovou kanalizaci a společnou ČOV. Nezřídka jsou podmnožinami komplexněji zaměřených svazků.

Programové období EU 2007–2013 přineslo značné možnosti získat dotační podporu na rozvojové projekty. V území většiny svazků obcí nicméně hlavní dotační aktivita probíhá v podobě individuálních projektů jednotlivých obcí dle jejich možností. Svazky obcí žádají o dotace zejména na projekty odkanalizování a čištění odpadních vod. Dalším častými tématy jsou cestovní ruch (marketing) či výstavba cyklostezek. **S posilováním významu místních akčních skupin (MAS), které na mi-**

kroregionální úrovni přebírají agendu rozvoje venkova, vyvstává řada otázek ohledně dalšího fungování svazků obcí, resp. vztahu mezi svazky obcí a MAS.

Fungování svazků obcí

Nejprve se ale podívejme na aktuální fungování svazků obcí, a to především na zmiňované komplexní svazky obcí. Činnost svazků je velmi různorodá a je těžké ji zevšeobecňovat. **Základními faktory ovlivňujícími fungování svazků obcí** jsou účel spolupráce a motivace členských obcí, konkrétní cíle a jejich reálnost, počet zapojených obcí (čím více obcí, tím méně mají obvykle společného), skutečná ochota spolupracovat a schopnosti zapojených osob, způsob financování (ve vztahu k činnosti) a časové rozložení nákladů a výnosů.

pokračování ze str. 47

ha, Brno, Ostrava, Plzeň a Liberec). Celkový souhrn příspěvků zřizovatelů v roce 2013 činil 672 mil. Kč. K tomu je nutné započítat prostředky, které kojenecké ústavy získávají prostřednictvím již zmíněných zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc z rozpočtu Ministerstva práce a sociálních věcí. V roce 2013 šlo o více než 112 mil. Kč. **Celková systémová podpora z veřejných rozpočtů na provoz těchto zařízení činí 784 mil. Kč** (u jednoho zařízení je započítána pouze část nákladů). Vedle toho jsou ústavům poskytovány další prostředky ve formě jednorázových darů a příspěvků obcí a dalších subjektů veřejné správy, ty však nejsou do výpočtu zahrnuty. **Průměrné měsíční neinvestiční náklady na jedno dítě umístěné do kojeneckého ústavu činí minimálně 46 667 Kč** (viz tabulka 3).

Srovnání: Vyplatí se investovat do systematické sociální práce?

Kromě výše uvedených nákladů na děti, které jsou umístěny v náhradních typech péče, vynakládá stát další prostředky na ochranu práv dítěte prostřednictvím orgánů sociálně-práv-

ní ochrany 413 Kč ročně na jedno dítě. Podle dostupných analýz potřebuje pomoc ve formě méně intenzivní sociální práce každá desátá rodina, ve velmi intenzivní formě pak 2% všech rodin a dětí (tyto rodiny jsou označovány jako dysfunkční). I kdybychom vzali v potaz pouze tuto skupinu, vychází, že na sociální práci v terénu se skutečně ohroženými dětmi vynakládá stát na jedno dítě 1719 Kč měsíčně. Zhruba stejná částka plyne prostřednictvím dotačního řízení na terénní a ambulantní služby poskytované v režimu sociálních služeb. **Při započtení výdajů na další typy služeb činí průměrné náklady na jedno ohrožené dítě 3 500 Kč měsíčně.** K podobným výsledkům došla před několika lety *Analýza legislativy, financování a řízení systému péče o ohrožené děti*.⁶

Přímá podpora rodin formou systematické sociální práce tedy stále představuje neefektivnější formu pomoci. Pokud dítě přesto musí

opustit rodinu, je z hlediska všech faktorů (vývojově psychologického, sociálního, ekonomického atd.) nevhodnější formou náhradní rodinná péče. **Dosavadní systém založený na nadužívání ústavní péče se jeví jako překonaný** nejenom z hlediska vědeckých poznatků o dopadech tohoto typu péče na vývoj dítěte, ale i z hlediska ekonomického. V posledních letech se prohlubuje rozpor mezi zvýšenou potřebou nedostatkových (a přitom z hlediska nákladů velmi nízkonákladových terénních a ambulantních služeb) a přebujelou sítí velmi drahých pobytových zařízení. Přitom je zřejmé, že **významnou část zdrojů (lidských, materiálních a finančních) lze využít právě pro tento chybějící typ služeb.** Další kroky ve změnách systému péče o ohrožené děti by se proto měly zaměřit tímto směrem.

PhDr. Miloslav Macela

Autor působí ve veřejné správě od roku 1993, mj. jako tajemník Městského úřadu, krajský radní pro oblast sociální péče či jako ředitel odboru MPSV

⁶ *Analýza legislativy, řízení a financování systému péče o ohrožené děti, Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v. o. s., 2010*

Při hodnocení fungování spolupráce je vždy klíčový vztah mezi záměry a očekáváními členských obcí a mírou jejich naplňování. Zjednodušeně můžeme rozlišit (v různých oblastech prolínající se) **tři úrovně aktivit svazků: informace, koordinace, spolupráce**. Minimální úroveň spočívá v komunikaci (pravidelná setkávání, přeposílání e-mailem s cílem získat užitečné informace a sdílet zkušenosti. Každá obec se zařídí podle svého. V případě koordinace už obce upravují své rozvojové aktivity tak, aby nebyly ve střetu, ale naopak se vzájemně podporovaly. V případě spolupráce svazek zastřešuje určité aktivity a je nositelem společných projektů.

V případě, že jsou očekávání a realita v souladu můžeme činnost svazku hodnotit jako uspokojivou. Pro udržitelný rozvoj spolupráce je důležitý vztah mezi náklady a přínosy spolupráce, a to z dlouhodobého, resp. minimálně ze střednědobého hlediska. Otázkou však zůstává, zda by očekávání nemohla být ambicióznější a zda by svazek nemohl přinášet větší efekty. **Potenciál meziobecní spolupráce není zdaleka plně využitý.** Nejsou dořešeny základní procesní, organizační a ekonomické otázky – nedochází k synergickým efektům. Obce mají poměrně malé ambice, pokud jde o společnou činnost.

Pro úplnost lze uvést, že svazek obcí je vhodnou platformou pro navázání spolupráce i s různými aktéry mimo mikroregion, např. s okresní hospodářskou komorou, s organizacemi cestovního ruchu apod.

Delegování úkolů na svazek obcí

Samotný rozsah potenciálních přínosů meziobecní spolupráce se odvíjí od šíře a hloubky témat, které jsou odsouhlasena jako „společná“. **Chtějí-li obce od svazku pomoc, ulehčení, tak musí na svazek delegovat příslušné kompetence.** To je jedna z největších aktuálních výzev. Chce-li mít člověk šanci vyhrát v loterii, musí si koupit los. Chce-li starosta ušetřit čas, musí nějaké činnosti předat manažerovi (či jinému pracovníkovi) svazku. Ten tím, že se pracovník svazku bude na dané činnosti specializovat a bude je vykonávat pro více obcí, tak dojde nejen k časovým úsporám, ale vzroste i kvalita činnosti. Cestou k ušetření nákladů jsou opět úspory z rozsahu, kdy hromadné nákupy, či společné zajištění služeb umožňují dosáhnout lepších podmínek, resp. lepší kvality. V případě větších projektů, klesá podíl nákladů na jejich administraci. Čím více se do spolupráce dá, tím více přináší.

Delegovat ale musí být na koho. Manažera má pouze malý počet svazků obcí. Jeho role často není přesně vyjasněna. **Primárním významem manažera svazku je koordinace a mediace různých rozvojových zájmů obcí,** následně příprava a zajištění společných aktivit. Ve druhé linii potom může převzít určité činnosti od obcí a spravovat je hromadně. Musí jít o osobu s nadhledem, nápady a iniciativou, která nečeká na pokyny. K své činnosti musí ale dostat dostatečné kompetence.

Bez plánování nelze spolupracovat

Má-li spolupráce obcí sdružených ve svazku někam směřovat, musí vzniknout nějaký plánovací dokument – strategie rozvoje. **Strategie rozvoje svazku obcí je nástrojem pro koordinaci rozvoje na území více obcí** (v návaznosti na programy rozvoje jednotlivých obcí), nalezení průniků a formulaci společných rozvojových témat. Je podkladem pro efektivní získávání vnějších zdrojů (dotací) a pro sdružování vlastních finančních prostředků na zajištění služeb pro obce. **Slabinou mnohých strategií svazků** je fakt, že nejsou tvořeny, jako dokumenty spolupráce (plánující společně), ale jako dokumenty seskupující individuální projekty obcí a sloužící pro formální zdůvodňování „souladu s koncepčními dokumenty“ při žádostech obcí o dotační podporu.

Meziobecní spolupráce a nové integrované přístupy

Nové plánovací období EU zvyšuje důraz na koncepčnost a provázanost intervencí. **Funkční partnerství mezi městy a obcemi je základem tvorby a naplňování integrovaných strategií** v rámci integrovaných územních investic i integrovaných plánů rozvoje území. Za situace, kdy vztahy mezi velkými městy a okolními obcemi nejsou zdaleka ideální, bude vytváření partnerství vyžadovat úsilí na obou stranách. V případě středně velkých měst už se vyskytují případy, kdy město a okolní obce vytvořily svazek obcí a lze navazovat.

Specifický je potom vztah svazků obcí a místních akčních skupin. Svazky obcí vstupují velmi často jako určitý „kolektivní“ člen do MAS a území členských obcí svazku se stává územím působnosti MAS. Díky tomuto dění mohou vznikat územně velmi rozlehlé MAS, aniž by měly mít početnou členskou základnu. Ve vztahu k neziskovým organizacím a drobným podnikatelům tvořícím většinu členů MAS jsou **svazky obcí a jejich prostřednictvím obce z ekonomického hlediska stabilizační základnou MAS.** V případě potřeby mohou svazky obcí pomoci MAS při předfinancování projektů, či příspěvkem na provoz. Svazky obcí mohou pomáhat při koordinaci rozvojových aktivit MAS a mohou snižovat některá rizika spojená s realizací integrovaných strategií území. **Důležité je i rozdělení témat v rozvoji daného území mezi svazek a MAS.**

Příprava programového období EU 2014–2020 a významné **posílení integrovaných přístupů** tedy přináší nové podněty pro svazky obcí a může znamenat novou kapitolu v meziobecní spolupráci.

Ing. Jan Binek, Ph.D., GaREP, spol., s. r. o.

Článek byl zpracován v rámci výzkumného projektu TD2-0018 „Mechanismy spolupráce měst a obcí ve vztahu k novým integrovaným přístupům EU“ řešeného v Programu na podporu aplikovaného společenskovedního výzkumu a experimentálního vývoje „OMEGA“.

Konzultační dny k problematice bydlení

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Ministerstvo pro místní rozvoj na základě dosavadních zkušeností nadále pořádá bezplatné konzultační dny zaměřené na metodicko-poradenskou činnost, a to zejména pro obce jako vlastníky bytového fondu, městské a krajské úřady, další organizace a orgány i občany.

Konzultační dny se průřezově týkají problematiky bydlení, správy a provozu bytového fondu, včetně nájmu bytů a nebytových prostor, vlastnictví bytů a souvisejících právních otázek.

Časový plán konzultačních dnů na rok 2013

- 3. června
- 7. října
- 2. prosince

Konzultační dny se konají v budově Ministerstva pro místní rozvoj v Praze 1 ve velkém sále Divadla IMAGE v přízemí vchod z ulice Pařížské č. 4, vždy v úterý od 10.00 hod. do 12.00 hod.

Podněty týkající se programu konzultačních dnů zasílejte na adresu: Olga.Oharkova@mvr.cz.